

רוחמה מרטון:

„בגין נמצא במצב פסיכופטידיכאוני!“

השבוע יורד ראש-הממשלה, מנחם בגין, מעל בימת המוליטיקה. זו ירידה אחרת לגמרי ממה שהיינו מצפים מאיש בעל מורשת ז'בוטינסקאית – ללא פאר, ללא הדר, כמעט נטישה, כמעט בריחה.

מה קרה למנחם בגין בשנה האחרונה? הסימפטומים ידועים לכל. הפסיק לאכול, הפסיק להתגלח, מסתגר לגמרי ומסרב לראות איש. ניתק מגע עם העולם.

שאלתי את הפסיכיאטרית, רוחמה מרטון, מה הסימפטומים האלה אומרים לה, ומה, לדעתה, קרה לאיש?

דבר ראשון, אני רוצה להגיד שזה לא רציני לעשות דיאגנוזה לאדם, מבלי שרואים אותו, ואת בגין הרי לא ראיתי. כל מה שאגיד כאן יהיה בחזקת השערה בלבד. מה היתה השאלה שלך, מה יש לבחור?

אני מניחה שהוא נמצא במצב פסיכופטידיכאוני. פה צריך להסביר לקורא הבלתי-מלומד, שלא כל דיכאון הוא בהכרח פסיכופטי, כי יש דיכאונות רבים שבהם האדם עדיין שפוי. צריך לזכור ששפוי נוגד את המילה פסיכופטי. איראפשר להיות שניהם ביחד.

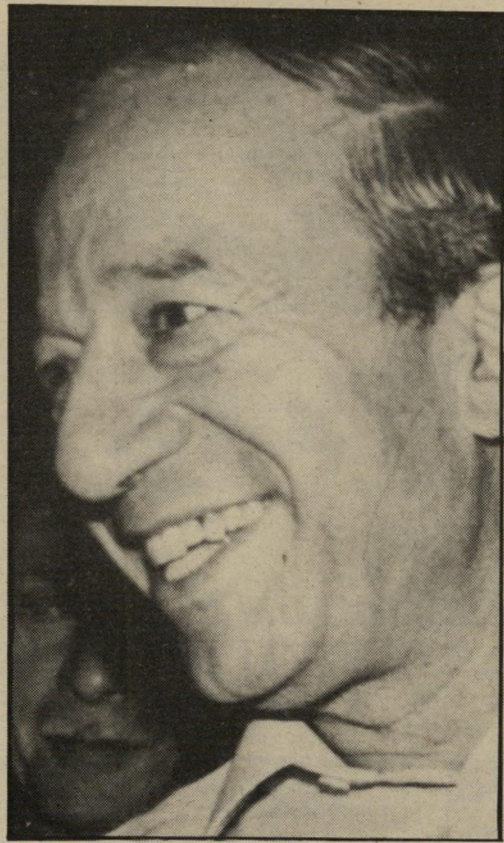
● **ממה זה נובע, לפי דעתך – ממוזת רעייתו או ממצב הדברים בארץ בשנה האחרונה?**

בכל מיקרה, מצב פסיכופטי נובע קודם כל מתוך הבן-אדם עצמו. מובן, שיש קשר בין האדם לבין מה שקורה בסביבה שלו, אבל לא כל אדם שאשתו מתה, נכנס למצב דיכאוני-פסיכופטי ולא כל ראש-ממשלה שמדיניותו מתפקשת מוכרח להיכנס למצב כזה. חייב להיות כאן, קודם כל, הגורם האישי.

● **כלומר, את הזרע של מצבו הוא נשא איתו במישך שנים רבות?**

יש להניח שכן. מהסתכלות על דרכו בעבר, אני יכולה להגיד שאחד המנגנונים הנפשיים שלו הוא שהכתיב לו חלק גדול מהתנהגותו. היה החוק של הכל או לאי-כלום, וזהו מנגנון ששיך לפסיכופתולוגיה.

● **הוא לא היה יכול לנהוג אחרת, אלא להתפטר?**
 הבעיה שלו היא בעיה טכנית, וכמו שהדברים התגלגלו בלעדיו בשנה האחרונה, הוא היה יכול להמשיך, אם היה לו מספיק כוח נפשי להמשיך ולעשות את ההצגה של המתפקד. נראה שמצבו עד כדי כך חמור, שגם את ההצגה הזאת הוא כבר לא מסוגל להציג.

אליעזר שמואלי:

„אפשר למנוע שביתות על-ידי צו-מניעה!“

אך נפתחה שנת-הלימודים תשמ"ד, וכבר מדברים על השבתת לימודים ארצית. מבלי להכנס לבעיות המעיקות על בתי-הספר בראשון-לציון – שהן כרגע מקור הבעיה – פניתי אל מנכ"ל משרד החינוך והתרבות, אליעזר שמואלי, ושאלתי אותו אם במשך השנה הזאת תפרוץ שביתה כלל-ארצית, בכל פעם שתצוץ בעיה באיזה שהוא בית-ספר בארץ.

אנחנו, כמובן, מעונינים לקיים מערכת-חינוך סדירה בכל הארץ. אני, כמוך, לא רואה שום הצדקה להשבת את מערכת-החינוך בכל הארץ בגלל משבר לוקאלי.

● **מאחר שלא מישרדי-החינוך הוא שפוטח בשביתות, אלא הסתדרות המורים, בדרך-כלל – האם יש בכרחם לעשות משהו?**

אנחנו יכולים למנוע שביתות שנראות בלתי-מוצדקות.

● **ביצדך?**

כבר בימים הראשונים של שנת-הלימודים היו איומים בהשבתת בירושלים ובראשון-לציון. הצלחנו למנוע אותן על-ידי צירמניעה.

● **אם כך, ההורים יכולים להספיק לראו, שמא יהיו שביתות השנה?**

אני לא יכול להבטיח, אבל נעשה הכל.

נוגה ישעיהו:

„לפליטים, כנראה, אין כסף כדי לברוח!“

ב־6 בספטמבר, בתוך שטח צבאי, במעבר-הגבול של ראש-הניקרה, נפתח סניף של חברת „אל-על“. בסניף ארבעה עובדי-החברה, אשר לראשונה מוכרים כרטיסים, שהיעד הסופי שלהם הוא אביג'אן, סעודיה, דקר וארצות שמעבר למסך הברזל.

את נוגה ישעיהו, פקידת „אל-על“, העובדת בסניף החדש, פגשתי כשהגיעה לחופשת-מולדת. כדי לבלות עם מי שמפתה את יום-הכיפורים. למחרת החג היא חוזרת לשרת את לקוחותיה החדשים.

שאלתי את נוגה האם יש הבדל גדול בין מכירת כרטיסים בניין „אל-על“ בתל-אביב ובין מכירתם בראש-הניקרה, ללבנונים.

מובן שיש הבדל, אבל לא ההבדל שאת חושבת עליו. לא באים אלינו אנשים פצועים וחבולים, הבורחים מביתם. כמעט כל הפונים אלינו הם לבנונים שגרים כבר שנים רבות בארצות אחרות ושנאו לבקר את קרוביהם בלבנון ועכשיו חורים. יש הרבה מאוד סטודנטים, שלומדים במיורח-אירופה וחוזרים עכשיו לתחילת שנת-הלימודים, אחרי שביקרו את מישפחותיהם בלבנון. כולם נראים טוב, לבושים יפה, ולא נראים מפוחדים; כמעט כמו הלקוחות היגילים שלי בתל-אביב.

● **בכל זאת, איזה-שהו הבדל?**

כן, כשהם באים למישרר שלנו לקנות את הכרטיס, הם מגיעים כבר עם המיוזודה. קונים כרטיס, לוקחים טכסי ללוד, ועוד באותו לילה, או למחרת, הם נוסעים ליעד. אין התיכנון הזה, שאנחנו רגילים לתכנן, לחודש-חודשיים מראש. מי שהחליט נוסע.

● **איך הם מתנהגים אליכם בישראלים?**

הם מתנהגים נפלא. יש להם כמויות עצומות של סבלנות ושל אורך-רוח. כשהם מגיעים למישרר שלנו, זה אחרי כמה וכמה תורים, שהם עמדו בהם, וכמה וכמה בדיקות שהם עברו. אנחנו מתייחסים אליהם בצורה הכי יפה שאפשר. כל המצב וכל התהליך הוא עוצב, ואנחנו מנסים לרכז הכל, עד כמה שאפשר: מחלקים להם שתיה, עוזרים להם בכל פנייה ובכל בקשה, והם באמת יודעים להודות מקרב-לב. רק אתמול היה אצלי איש אחד עם בנו החולה. הם היו צריכים לטוס לפאריס, לבית-חולים, ולא היה מקום על הטיסה. הפכנו עולמות ומצאנו להם מקום. האיש הודה ברמעות וכולנו נורא התרגשנו.

● **אתם לא פוגשים בכלל פליטים שבורחים מבתיהם לחו"ל?**

לא. לפליטים, כנראה, אין כסף כדי לברוח.